

ODBORNÝ A PSYCHOLOGICKÝ PROFIL ZAMESTNANCA SÚKROMNEJ BEZPEČNOSTNEJ SLUŽBY

Ladislav Igenyes*

ABSTRAKT

Článok je zameraný na problematiku odbornej prípravy a pojednáva o kritériách psychickej spôsobilosti (vytvorenie určitého psychologického profilu) zamestnanca súkromnej bezpečnostnej služby. Cieľom článku je nastoliť diskusiu o optimálnom modeli odbornej prípravy zodpovedajúci kategórií osôb, ktoré hľadajú uplatnenie v oblasti súkromnej bezpečnosti a spracovanie psychologického profilu zamestnanca súkromnej bezpečnostnej služby. Článok ukazuje na súčasný stav odbornej prípravy v oblasti súkromnej bezpečnosti v podmienkach Slovenskej republiky, Európskej únie a jej právnu úprava.

Kľúčové slová: odborná príprava, zamestnanec súkromnej bezpečnostnej služby, sektor súkromnej bezpečnosti.

ABSTRACT

The work is focused on the issue of training and assessment criteria for mental competence (creation of a psychological profile) employee of private security services. The aim of this work is to determine the optimal training model corresponding to the categories of persons seeking the position in private security and creation of psychological profile employee of private security service. Part of this work is focused on the current state of training of private security in the Slovak Republic, European Union and its legislation.

Keywords: training, staff of private security service, private security sector.

ÚVOD

V súčasnom období na území Slovenskej republiky pôsobí 613 prevádzkovateľov strážnej služby, 122 prevádzkovateľov detektívnej služby, 119 prevádzkovateľov

---

* plk. JUDr. Ladislav Igenyes, riaditeľ Úradu súkromných bezpečnostných služieb Prezídia Policajného zboru.

odbornej prípravy a poradenstva. Uvedení prevádzkovatelia zamestnávajú 25 946 osôb. Z tohto počtu v strážnych službách zamestnávajú 23 762 osôb, v detektívnych službách 465 osôb a zostávajúcich 1 719 osôb sú administratívni pracovníci, technickí pracovníci, lektori akreditovaných osôb. Z uvedeného je možné konštatovať, že táto špecifická oblasť podnikania vo sfére neštátnych služieb zamestnáva viac osôb, než štátne bezpečnostné služby (Policajný zbor). Rastúci počet týchto subjektov signalizuje zvyšujúci sa dopyt po takýchto službách, čo odzrkadľuje zároveň aj ich opodstatnenosť v systéme bezpečnostných služieb.

Ich význam v súčasných spoločenských vzťahoch spočíva predovšetkým v preventívnej činnosti, v boji proti majetkovej trestnej činnosti, pričom svojou činnosťou slúžia v plnom rozsahu k uspokojovaniu oprávnených záujmov a potrieb občanov, ako i podnikateľov.

KOMPARÁCIA SBS NA SLOVENSKU S VYBRANÝMI AGENTÚRAMI V EÚ

Súčasný vývoj vo svete naznačuje, že rozvoj v oblasti súkromných bezpečnostných služieb, ktorý koncom 20. storočia nastal jednoznačne naznačuje, že táto oblasť podnikania bude mať stúpajúcu tendenciu. V rámci štátov Európskej únie bude potrebné zjednotiť právnu úpravu, tak aby mohli byť poskytované služby v hociktorom členskom štáte bez rôznych byrokratických prekážok. Samozrejme, za podmienok zachovania bezpečnosti a verejného poriadku štátu, na území ktorého sa služba poskytuje.

Dlhšiu dobu sa snažia niektoré organizácie ako napríklad Európska konfederácia bezpečnostných služieb (ďalej len „CoESS“), presadiť pôsobenie jednotlivým poskytovateľom tak, aby na základe držby licencie boli poskytovateľmi služieb v súlade s právom Európskej únie. V súvislosti s organizáciou CoESS je potrebné sa zaoberať aj so združením UNI – Európa, ktorá je v podstate zástupcom zamestnancov, teda určitou odborárskou organizáciou. V roku 2004 na medzinárodnej konferencii, ktorá sa konala v Madride podpísali memorandum o spolupráci¹⁾.

Komparácia je v tejto oblasti pomerne náročná. Európska únia sa snaží o to, aby jednotlivé členské štáty vykonali aproximáciu práva. Z dôvodov historického vývoja v rámci jednotlivých štátov únie je to dlhodobý proces. V zmysle kodanských kritérií sa jedná o kritériá, ktoré definujú, či je krajina spôsobilá na vstup do Európskej únie. Tieto kritériá vyžadujú, aby štát mal inštitúcie na ochranu demokratického zriadenia a ľudských práv, fungujúcu trhovú ekonomiku, a aby akceptoval povinnosti a zábery EÚ. Tieto vstupné kritériá boli určené v júni 1993 na Európskej rade v Kodani v Dánsku, podľa ktorej sa aj nazývajú. Ukážka zo záverov Dánskeho predsedníctva:

„Členstvo vyžaduje aby kandidátska krajina dosiahla stabilitu inštitúcií garantujúcich demokraciu, vládu zákona, ľudské práva a rešpekt a ochranu menšín,

---

¹ Dizertant sa osobne zúčastnil uvedenej konferencie.

existenciu fungujúcej trhovej ekonomiky, ako aj schopnosť vyrovnáť sa s tlakom konkurencie a trhovými silami v rámci Únie. Členstvo predpokladá schopnosť kandidátov prevziať na seba záväzky členstva, vrátane oddanosti cieľom politickej, ekonomickej a monetárnej únie."

Väčšina z týchto prvkov bola vyjasnená počas minulého desaťročia predpismi Európskej rady, Európskej komisie a Európskeho parlamentu, ako aj v právnej teórii Európskeho súdneho dvora a Európskeho súdu pre ľudské práva. Existujú však mierne rozličné interpretácie týchto kritérií v súčasných členských štátoch. Nakoniec, a technicky mimo Kodanských kritérií, prichádza dodatočná požiadavka, aby všetci budúci členovia prijali zákony, ktoré uvedú ich právny poriadok do súladu so systémom práva vytvoreným počas trvania Európskej Únie, známym pod menom *acquis communautaire*²⁾.

Vzhľadom na to, že na porovnanie všetkých členských štátov Európskej únie by bola potrebná samostatná práca, tak si dovoľím porovnať len niektoré, a to Českú republiku, Maďarskú republiku, Spolkovú republiku Nemecko a Belgické kráľovstvo.

Česká republika – aj napriek snahám niektorých odborníkov a snahám o samostatnú právnu úpravu, podnikanie v oblasti súkromných bezpečnostných služieb podlieha povoľovaciemu konaniu podľa zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) ve znění pozdějších předpisů. Podľa uvedeného zákona sa činnosti na úseku poskytovania strážnych služieb a detektívnych služieb vykonávajú na základe koncesných listín, čiže sa jedná o koncesované živnosti. Prevažná väčšina odborníkov považuje súčasný stav za nedostatočný, nerešpektujúci špecifické rysy a nezodpovedajúci súčasným potrebám³⁾. Uvedený zákon bol novelizovaný právnu úpravou, ktorá upravila koncesované živnosti. Týmto zákonom je zákon č. 274/2008 Sb., ktorým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky. Uvedený zákon v časti XII. „Změna živnostenského zákona“ čl. XVIII. Vkladá nový paragraf „6a“, ktorý definuje koncesované živnosti „ostraha majetku a osob zahrnuje poskytování služeb spojených s ochranou nemovitého a movitého majetku.....“. Koncesovanú živnosť „služby soukromých detektivů zahrnuje poskytování služby spojené s hledáním majetku a osob.....“. V ďalšej časti upravuje bezúhonnosť, kde ustanovuje, že „Bezúhonným pro provozování koncesovaných živností ostraha majetku a osob, služby soukromých detektivů a poskytování technických služeb k ochrane majetku a osoby.....“. Ďalej v paragrafe „31a“ zákon ustanovuje podnikateľom týchto koncesovaných živností zamestnávať len osobu, ktorá je odborne a zdravotne spôsobilá. Zároveň ustanovuje podmienky odbornej spôsobilosti, osvedčenia, ktoré sa vydáva na dobu splatnosťou 5 rokov, ktorú vydáva osoba akreditovaná Ministerstvom školstva, mládeže a telovýchovy Českej republiky.⁴⁾

²⁾ http://sk.wikipedia.org/wiki/Kodansk%C3%A9_krit%C3%A9ri%C3%A1

³⁾ Horzinková, E. Soukromé bezpečnostní služby u nás a v některých dalších zemích . In: bezpečnostní teorie a praxe, 2006.

⁴⁾ Zákon č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky.

Vzhľadom na to, že pomerne rýchlo napreduje vývoj aj v oblasti legislatívy, tak došlo k zmene predmetného zákona a k 1. 10. 2009 nadobudol účinnosť zákon č. 292/2009 Sb., ktorým sa mení zákon č. 353/2003 Sb. o spotrebných daniach a ďalších predpisov. Tento zákon predlžuje pôvodne platnú lehotu osvedčenia o odbornej spôsobilosti z 5 rokov na 10 rokov a mení aj lehotu na predloženie dokladov držiteľov povolení z pôvodných 12 mesiacov na 36 mesiacov.⁵⁾

Maďarská republika – svojou právnou úpravou, ktorá je účinná od roku 1998 sa radí na popredné miesta v rámci Európskej únie. Prevádzkovatelia môžu zamestnať len osobu, ktorá je odborne spôsobilá a absolvovala odbornú prípravu v dĺžke 300 hodín a úspešne vykonala skúšku z 2 teoretických predmetov a 1 praktického predmetu. Každý zamestnanec súkromnej bezpečnostnej služby musí byť povinne aj členom komory. Táto je ustanovená zákonom. Policajný zbor s uvedenou komorou úzko spolupracuje, nakoľko komora sa vyjadruje ku každej podanej žiadosti o vydanie licencie na prevádzkovanie strážnej služby alebo detektívnej služby.⁶⁾

Spolková republika Nemecko – nemá žiadnu špecifickú právnú úpravu. Činnosť na úseku súkromných bezpečnostných služieb je upravená v Obchodnom zákone, v živnostenskom zákone. V podstate sú to ohlasované živnosti a preto postačuje, len nahlásenie činnosti príslušnému úradu. Odbornú prípravu zabezpečuje obchodná komora, prípadne profesionálne organizácie, a to v dĺžke 40 hodín teoretickej prípravy pre prevádzkovateľov a pre tzv. zamestnancov operačných stredísk 24 hodín. Po absolvovaní kurzu sú absolventom vystavené certifikáty o absolvovaní prípravy.

Belgické kráľovstvo – činnosti na úseku súkromnej bezpečnosti sa vykonávajú formou strážneho podniku, bezpečnostného podniku, závodnej stráže a detektívnej služby. Tieto činnosti sa môžu poskytovať až po udelení licencie, ktorú na dobu 5 rokov udeľuje ministerstvo vnútra po súhlasnom vyjadrení ministerstva spravodlivosti. Oproti úprave, ktorá je platná na území Slovenskej republiky, obsahuje obmedzujúce ustanovenie, týkajúce sa zamestnávania alebo podnikania štátnych zamestnancov v tom, že žiadateľ nemohol byť posledných 5 rokov od ukončenia štátnozamestnaneckého pomeru príslušníkom polície alebo tajnej služby. Zákon uvádza povinnú odbornú prípravu a to v rozsahu 72 hodín pre riadiacich pracovníkov, pre zamestnancov vykonávajúcich ochranu osôb 60 hodín, Pokiaľ však ochranu osoby vykonáva so zbraňou, navyše musí vykonať odbornú prípravu v rozsahu 12 hodín. V prípade, že v službe používa strážneho psa, tak musí vykonať odbornú prípravu v rozsahu 12 hodín. Po úspešnom absolvovaní skúšky sa uchádzačovi vydáva preukaz s platnosťou na dobu 5 rokov.

Právna úprava poskytovania služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti v rámci členských krajín Európskej únie nie je jednotná. Niektoré členské štáty majú upravené

---

⁵⁾ Zákon č. 292/2009 Sb., ktorým sa mení zákon č. 353/2003 Sb. o spotrebných daniach a ďalších predpisov.

⁶⁾ 2005. évi CXXXIII. Törvény a személy és vagonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól

poskytovanie služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti napr. živnostenským zákonom. Z uvedeného dôvodu nie je rovnaké povolo vacie konanie, ani vyžadovanie vzdelania a odbornej spôsobilosti.

Tabulka 1. Nestátní privátní bezpečnostní služby v EU
(Zdroj: SECURITY MAGAZIN, Září/Rříjen 2003).

Tréning/vzdelanie Opatrenie				
Štát	Povinný/dobrovoľný Základný vstupný tréning a doba jeho trvania	Skúšky	Nadväzujúci tréning	Poskytovatelia tréningu/Kontrol a poskytovatelia
Rakúsko	Dobrovoľný	Žiadne opatrenia	Žiadne opatrenia	Zaisťuje zamestnávateľ
Belgicko	Tréning je povinný, dĺžka je rôzna v závislosti na oblasti aktivít. Manažéri 72 hod., zamestnanci 66 hod., Ďalších 60 hod. pre zamestnancov zaisťujúcich ochranu osôb; extra 40 hod. pre manipuláciu so zbraňou; extra 16 hod. pre psovodov.	Áno, udelený certifikát na 5 rokov.	Áno, opakovaný tréning v trvaní min. 12 hod. pre zamestnanco v každých 5 rokov (6 hod. pre manažérov).	Tréneri musia poskytnúť profesné posudky. Tréning prebieha v centrách schválených za tým účelom.
Dánsko	Povinných 111 hod. základného tréningu	Áno	Nie je povinný	Tréningovými zariadeniami sú štátne školy
Fínsko	Povinný tréning pre zamestnancov v dĺžke 40 hod. Novým zákonom účinným od r. 2002 bol tento limit navýšený na 100 hod.	Áno, tí, ktorí zložia záverečnú skúšku, obdržia preukaz ochranky na 5 rokov, potom musí byť obnovený.	Nie je povinný	Zamestnávateľ hradí základný tréning.
Francúzsko	Vstupný tréning v trvaní 32 hod. po kolektívnom súhlase	Existujú špecifické kvalifikácie, niektoré sú	Žiadne opatrenia	Tréning môže prebiehať na verejných, súkromných

		štátom uznávané		a podnikateľom vlastných zariadeniach.
Nemecko	Povinný tréning. Manažéri absolvujú 40 hod. teoretickej prípravy; zamestnanci 24 hod. teoretickej prípravy	Áno, certifikát udeľovaný vo všetkých navštevovaných kurzoch.	Žiadne opatrenia	Tréning je zabezpečovaný komorou priemyslu a obchodu a profesionálnymi organizáciami – zástupcami sektoru. Žiadna špecifická kontrola.
Grécko	Dobrovoľný	Žiadne špecifické opatrenia	Žiadne opatrenia	Špecializovaná komisia za účelom zvyšovania štandardu.
Taliansko	Dobrovoľný tréning v teórií a v praktickej činnosti podľa rozsahu stanoveného kolektívnou zmluvou (40 hod. každý)	Žiadne špecifické opatrenia. Každý región ustanovuje svoje vlastné štandardy.	Nepovinný	Žiadne špecifické opatrenia pre licencovanie škôl a trénerov.
Luxemburg	Dobrovoľný			
Holandsko	Povinný. Tréning sa líši vzhľadom k povahe činnosti		Nepovinný	Asociácia podnikateľských subjektov na úseku bezpečnostných služieb.
Španielsko	Povinný a regulovaný ministerstvom spravodlivosti. 240 hod. teoretickej a 20 hod. praktickej inštrukcie.	Skúšky a certifikačné skúšky.	Ďalší tréning + 75 hod. v triede alebo 15 pracovných dní je povinných každé 3 roky	Tréningové centrá musia byť schválené ministerstvom vnútra a spĺňať prísne kritériá v podmienkach zariadení a zam.
Švédsko	Povinný, musí zahŕňať 97 hod.	Skúšky po každom slede	Neregulovaný	15 tréningových centier,

	teoretickej inštruktáže a 120 hod. praktických skúseností.			uni verzity, asociácie zamestnávateľov alebo súkromné tréningové zariadenia. Tie sú regulované miestnymi orgánmi.
Česká republika	Povinný/ odborná kvalifikácia pre príslušnú pracovnú činnosť vydávaná s platnosťou na dobu 10 rokov.	Skúška	-	Zariadenia akreditované Ministerstvom školstva. Mládeže a telesnej výchovy, alebo ministerstvom, za podmienok ustanovených zvláštnym právnym predpisom.
Maďarská republika	Povinný/odborná kvalifikácia 300 hod.	Skúška	-	Nariadenie č. 15/2008 o vydaní požiadaviek odborného vzdelania a skúšky patriacich do kompetencii ministra spravodlivosti a verejného poriadku

PSYCHOLOGICKE ASPEKTY VÝBERU PRACOVNÍKOV SBS

Výber pracovníkov v niektorých oblastiach hospodárstva je pomerne náročný vzhľadom na to, že je pomerne často poddimenzované finančné ohodnotenie, ktoré aj napriek vyjadreniam rôznych analytikov je pri súčasnej celosvetovej hospodárskej kríze na prvom mieste. Od roku 1989, teda od začiatku politicko-ekonomických zmien aj na území Slovenskej republiky začali vyvíjať činnosti rôzne personálne agentúry, ktoré sprostredkovávajú uchádzačom o zamestnanie prácu. Tieto agentúry sa snažia preniknúť aj do oblasti poskytovania služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti a to prostredníctvom pracovného lízingu. Je potrebné konštatovať, že tieto organizácie

nemôžu takýmto spôsobom poskytovať zamestnancov, nakoľko by prevádzkovateľ bezpečnostnej služby bol užívateľský zamestnávateľ.

Podľa Zákonníka práce v praxi znamená, že užívateľský zamestnávateľ môže využívať okrem svojich kmeňových zamestnancov aj zamestnancov iného zamestnávateľa na uskutočnenie svojich aktivít. Používa sa hlavne na stabilizáciu pracovnej sily - vykrytie sezónnych výkyvov personálu, absencií kvôli dovolenkám, chorobám až po situáciu, keď umožňuje efektívne pokryť rýchlo narastajúce hospodárske aktivity. Jedným z dôvodov prečo firmy volia personálny lízing je zameranie sa na kľúčové aktivity spojené s predmetom činnosti a delegovanie personálnej administratívy.⁷⁾

Ďalším problémom je, že tieto agentúry nehladia na problematiku, ktorá je oproti iným podnikateľským oblastiam špecifická, že je potrebné na činnosti v oblasti súkromnej bezpečnosti dodržiavať aj určité kritéria o vhodnosti osôb, ktoré majú byť poverené výkonom činnosti. Do tejto oblasti je potrebné hľadať predovšetkým osoby, ktoré spĺňajú určité psychické nároky.

Predovšetkým je potrebné sústrediť sa na osobnostné vlastnosti jedinca, ktoré sú rozhodujúce pri činnostiach ako je ochrana majetku a osoby, a to rozhodnosť, ráznosť a pod. Pri výbere zamestnancov je potrebné sa vyvarovať chýb, ktoré sa robia tým, že sa výber zúži iba na posúdenie mentálnej oblasti uchádzača.

PSYCHOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA OSOBNOSTI UCHÁDZAČA PRE PRÁCU V SBS

Vzhľadom na to, že výkon fyzickej ochrany a pátrania je pomerne náročná činnosť jednak na psychické danosti a osobnostné danosti jednotlivca, musia sa vyberať osobnosti, ktoré by mali mať kvalitné reakčné schopnosti na primeranej úrovni potlačenú agresivitu, komunikačné schopnosti, a to ako verbálne, tak aj nonverbálne a samozrejme nezanedbateľnou súčasťou sú aj výborné pozorovacie schopnosti. Preto je potrebné, aby každý zamestnanec bezpečnostnej služby disponoval nevyhnutnými štrukturálnymi vlastnosťami a to najmä

- a) aktivačno-motivačnými,
- b) vzťahovo-postojovými,
- c) výkonovými,
- d) dynamickými,
- e) seba regulačnými,
- f) vlastnosťami psychických procesov a stavov,⁸⁾ ktoré mu umožnia nielen presadzovať záujmy vyplývajúceho z pozície zamestnanca bezpečnostnej služby, ale aj rozvíjať jeho sociálno – psychologické schopnosti.

---

⁷ <http://theses.cz/id/ddu6s6/> Lízing zamestnancov (analýza pracovného trhu a personálnej agentúry Trenkwaldler, a.s.) – Erika Nagyová

⁸ <http://www.zones.sk/studentske-prace/psychologia/855-osobnost-struktura-osobnosti/>

ZÁVER

Povolanie pracovníka súkromnej bezpečnostnej služby je pomerne náročným povolaním, nakoľko sa najviac približuje činnostiam, ktoré vykonávajú pracovníci ozbrojených zborov alebo ozbrojených bezpečnostných zborov, s tým rozdielom, že zamestnanci súkromných bezpečnostných služieb nemajú postavenie verejného činiteľa. Pri výkone tohto povolania je potrebné vziať v úvahu, že sa tu môže zasiahnuť aj do Ústavou Slovenskej republiky garantovaných práv a slobôd občanov. Môže sa obmedziť osobná sloboda osobe pristihnutej pri páchaní priestupku alebo trestného činu, používať vecné bezpečnostné prostriedky, zbraň a pod. Preto je potrebné hľadať nové formy a metódy prípravy uchádzačov o zamestnanie a zamestnancov súkromných bezpečnostných služieb. Odborná príprava musí byť smerovaná do oblasti dodržiavania ľudských práv, techniky a taktiky zásahu a pod. a prípadne na zvýšenie úrovne prípravy týchto osôb, do toho zhrňujem i prevádzkovateľov bezpečnostných služieb, pričom by bolo vhodné zaviesť určitú formu celoživotného vzdelávania.

článok recenzoval:
prof. Ing. Josef Reitšpís, PhD.

